

Osoko bilkura

Gernika-Lumoko Kultur Etxean, 2016ko maiatzaren 27an.

Urrutia, Andres, euskaltzainburua,
Videgain, Xarles, buruordea,
Kintana, Xabier, idazkaria,
Aleman, Sagrario, diruzaina,
Arejita, Adolfo, Iker sailburua,
Coyos, Jean-Baptiste, Jagon sailburua,
Arkotxa, Aurelia,
Goenaga, Patxi,
Iñigo, Andres,
Kaltzakorta, Jabier,
Lakarra, Joseba,
Oñederra, Miren Lourdes,
Peillen, Txomin,
Toledo, Ana,
Uribarren, Patxi eta
Zabaleta, Patxi.

Lobera, Gotzon,
Mujika, Alfontso,
Osa, Erramun,
Urkia, Miriam eta
Zabaleta, Joseba
zegozkien gaietan.

Ezin etorria adierazi dutenak: Jose Irazu “B. Atxaga”, Andoni Sagarna, Patxi Salaberri, Joan Mari Torrealdaik eta Mikel Zalbide.

Ahalak: Jose Irazu “B. Atxaga”k ahala Andres Urrutiari; Andoni Sagarnak ahala Andres Urrutiari; Patxi Salaberri ahala Andres Urrutiari; Joan Mari Torrealdaik ahala Andres Urrutiari; Mikel Zalbidek ahala Andres Urrutiari.

Batzarra Gernika-Lumoko Kultur Etxean hasi da goizeko 10:00etan, ezkerreko zutabeen ageri diren euskaltzainak bertan direla. Hasieran, A. Urrutia euskaltzainburuak hurreraturiko euskaltzainak agurtu, eta etorririko zerrenda eta ahalak irakurri ditu. Ondoren, quoruma badela egiaztatu eta gero, Euskaltzaindiaren maiatzeko Osoko bilkurari hasiera eman zaio.

Erramun Osa idazkariordeak eguneko egitekoak azaldu ditu. Osoko bilkura 11:20an etetea aurreikusi da. Ondoren, Kultur Etxearen ondoko Elai Alai aretoan, Paulo Agirrebaltzategi oho-rezko euskaltzainak paraturiko Ignazio Omaetxebarriaren *Euskara Barrutik. Estudios de lingüística vasca* liburuaren aurkezpena egingo da. Aurkezpenaren ondoren, Kultur Etxearen aurrealdean, I. Omaetxebarriaren familiakoekin eta Gernika-Lumoko korporazioarekin taldeko argakia egingo da. Horren segidan, Osoko bilkurari jarraipena eman go zaio.

1. Osoko Bilkurako (2016-04-29) bilera-agiria onartzea, hala erabakiko balitz.

A. Urrutia euskaltzainburuak ohar batzuk egin ditu, hizkuntzaren aldetik. Horiek jaso ondoren, apirileko Osoko bilkurako bilera-agiria onartu da.

2. Euskal Herria izena, 139. araua. Frantsesezko itzulpena. Aurkezturiko iruzkinak aztertu eta erabaki.

Frantsesezko itzulpena dela eta, A. Iñigok ohartarazi du, frantsesera egindako itzulpena ez dagoela Euskaltzaindiak onarturiko azkeneko testutik egina, lehenagoko batetik baizik, eta, beraz, pasarte batzuk berrikusi beharko lirатеkeela, euskarazko, gaztelaniazko eta frantsesezko testuak zuzenak eta baliokideak izan daitezten.

X. Videgainek A. Iñigori eskerrak eman dizkio oharragatik. Horiek horrela, frantsesezko testuaren itzulpen berritua aurkeztu du. Ekainaren 13a arteko epea jarri da oharrak egiteko.

3. Glosategi Parlamentarioa (I). Aurkezturiko iruzkinak aztertu eta erabaki.

Aretora M. Urkia Hiztegi Batuko lantaldeko burua eta Gotzon Lobera Hiztegi Juridiko eta Parlamentarioa bateratzeko lantaldeko koordinatzailea sartu dira. Euskaltzainak agurtu ondoren, aurreko Osoko bilkuran aurkezturiko zerrendari oharrak egin dizkion A. Iñigoren iruzkinei erantzun diete.

“Glosario” hitza dela eta, ez da Hiztegi Batu argitaratuan ageri, baina Hiztegi Batuko lantaldeak proposatua du 3. itzulian, oraindik Osoko bilkuran aurkeztu ez bada ere. Horren ordez **glosategi** proposatu da bileran, nahiz lantaldeak adierazi duen hitz-osaeraren egokitasunari buruz zalantzak dituela, eta “glosario” nazioartekoa dela gainera. Azkenean, adostasunik ez denez egon, gaia botoetara eraman da. Emaitza ondokoa izan da: **glosategi** hitza jasotzearen alde hamar boto, **glosario** hitzaren aldeko zazpi eta hiru boto zuri. Mementoz, beraz, erabakita laga da, nahiz eta hurrengo bilkuran birplanteatu daitekeen, lantaldeak datu gehigarriak ekartzen dituen neurrian.

Letra larrien eta xeheen erabileran baliaututako irizpidez egindako galderari lantaldeak erantzun dio lanaren bukaeran gutzia berrikusteko asmoa duela, orain erabili beharreko formak proposatu nahi dituela aurrena eta, beraz, hustuketan etorri dena bere horretan utzi duela, azken emaitzaren gainean proposamena egiteko.

Hala ere, EIMAKo estilo-liburuetako irizpideak erabiltzeko asmoa duela gogorarazi du, nahiz eta bukaeran Euskaltzaindiak berak proposamen argi bat izan beharko duen, ohargileak berak dioen moduan, etxe barruan ere oraingoz ez baitago irizpide bateraturik.

Nominalizazioa erabiltzeko irizpidez galdetuta, lantaldeak berretsi du hustuketan (hau da, erabilera) oinarritu dela, horrela baitarabilte lantaldeko teknikariek (itzultzaileek), eta haiek adostua onartu dela. Hala ere, glosategia bukatzen denean guztia berrikusiko da, baita ondoko ohar batean aipatu den “datuak ezkutatze” ere.

Marratxoaren erabilera dela eta, lantaldeak argi dauka Hiztegi Batuaren sistema forma bikoiztea dela, eta hala egin behar dela hemen ere, baina lanerako bakarrik erabili du formatu hori, hainbat termino-gai daudenean zerrenda erabilezina delako batzuetan. Hala ere, lantalde honek, Zientzia eta Teknika Hiztegia biltzeko egitasmoak (ZTHB) egin duen moduan, termino horiek marratxoz bakarrik ematea proposatu dio Euskaltzaindiari, nahiz Hiztegi Batuan txertatzen direnean berriro bikoiztu egin beharko liratekeen. Horren arriskua aipatu da bileran eta polikiago aztertzea komeni dela esanda bukatu da eztabaida.

Gaztelaniazko ordainetan genero-bereizketa markatzen duen idazteko moduaz egindako oharra dela eta, Espainiako Errege Akademiaren Hiztegiarenarekin (DRAE) bat ez datorrelako, azalpenak eman dira. Hau ere hustuketarako erabilitako metodoa izan da, eta argitalpenean zein forma beharko duen ez da oraindik erabaki. Izan ere, DRAEk azken silaba errepikatzen du, baina Euskaltzaindiak badu azken letra bakarrik bikoizten duen aurrekaririk, ZTHBn egin den bezala. Euskaltzaindiak erabaki bat hartu arte, lantaldeak hustuketakoari eutsiko dio, bukaeran guztia moldatzeko. Hala ere, badirudi logikoena DRAEk bezala egitea dela, baina orduan ZTHBrekiko desberdintasuna nabarmena izango litzateke.

“Nafarroako Kontuen Ganbera” osatu da gaztelaniaz, “Cámara de Comptos”i “de Navarra” gehituz. Hala behar du, noski. Hiztegi honetan Nafarroarekiko desoreka aipatu da, baina lantaldeak berriro ekarri du gogora apirileko Osoko bilkuran azaldutako laneko prozedura, alegia: maiztasunaren araberako multzoak lantzen ditu, eta lehenengo zerrenda honetan bost erakundeek jasotakoak, Hiztegi Batuak onartua eta/edo Euskaltermek normalizatuak jaso dira. Gaur aurkeztu den zerrendan, berriz, erakundeen arteko desadostasunak edo erabilera urriagokoak jaso dira. Eta erakunde bakarrak erabilitakoak azken zerrendan jasoko dira. Beraz, orekarik ez da izango zerrenda guztiak bukatu arte.

“ez agertze”, “ez onartze” modukoek marratxoa ere behar dutela aipatu du ohargileak, eta hala da, nahiz hustuketan sintagma mailan geratu diren termino batzuk, guztiz nominalizatu gabe. Guztiak erabat nominalizatzea onartu da; “boz(-)eskubide” eta “hitz(-)eskubide” bikoiztu gabe zeuden. Hala ere, lantaldeak berak “boz(-)eskubide” isiltzea proposatu dio Osoko bilkurari, nahasgarria izan daitekeelako, eta onartu egin da; “batzordeko eztabaida” sarrera anbigua dela dio ohargileak, eta “deliberación en comisión” terminoa ote den galdetu du. Lantaldeak oharra onartu eta “batzordean eztabaidatze” proposatu du, eta hala onartu da. Izan ere, “deliberación en comisión” halaxe erabiltzen da, eta hala jasotzea komeni dela uste du.

“Ararteko” gaztelaniaz ere “Ararteko” ote den galderari erantzunez, bai, hala da izen ofiziala EAEn; ez ordea Nafarroan. Beraz, “defensor del pueblo: ararteko” sarrera ere sortzea proposatu du lantaldeak, izen arrunt gisa, eta hala onartu da; “akats” sarreraren ordaintzat “vicio” jasotzea ilun ikusten du ohargileak. Lantaldeak horri eustea proposatu du, “error” eta “incorrección” adierazteko “huts” eta “oker” proposatu baititu, eta bereizketa horiek beharrezkoak direlako lexiko parlamentarioa lantzean. Onartu egin da lantaldearen proposamena.

“antolaketa”-ren ordaintzat “organización” iluna dela adierazi du ohargileak, erdal formaren ordaina “antolakunde” ere izan daitekeelako. Lantaldeak oharra onartu eta “antolaketa” zerrendatik ezabatzea proposatu du. Gauza bera gertatzen da “interposición” adierazteko proposatu den “aurkezte” formarekin. Lantaldeak forma hori isiltzea proposatu du, eta hala onartu da. Gaztelaniazko “decoro”-ren euskal ordain gisa “izen on” erabiltzea iluna dela esan du ohargileak. Egia da hiztegi-tako datuek ez dutela gehiegi laguntzen, baina bost erakunde-tako (Arabako, Bizkaiko eta Gipuzkoako Batzar Nagusietako, eta, Eusko Legebiltzarako eta Nafarroako Parlamentuko) ordezkari-ek hala darabiltenez, bere horretan mantentzea proposatu da, eta ontzat eman da; “Mahai” sarrera bere soilean beharrezkoa ote den galdetuta, lantaldeak forma ezabatzea proposatu du, eta onartu egin da; “prokuradore” eta “auzitegi-tako prokuradore” hobeki zehazteko eskaerari erantzunez, lantaldeak “procurador: batzarkide” soilik jasotzea proposatu du, hala baitarabilte Araban eta Bizkaian (eta horietan bakarrik). Onartu egin da proposamena; azkenik, “izen-abizenez deitze”-ren orde- z, “izen-deiturez deitze” proposatu du ohargileak, Euskaltzaindiaren tradizioan (*Euskal deituren izendegia*, Euskaltzaindiaren webgunean, etab.) hala erabili delako. Lantaldeak azaldu du Hiztegi Batuan eta Euskaltzaindiaren Hiztegian maila berean onartu direla izen-abizen eta izen-deitu-

ra, eta ez duela aldatzea beharrezko ikusten. Are gehiago, Euskaltermek ere termino normalizatu gisa hori jaso duela. Baina Osoko bilkurak “izen-deiturez deitze” jasotzea onartu du.

4. Glosategi Parlamentarioa (II) aurkeztu.

Glosategi Parlamentarioa (I) zerrendari egindako oharrak aztertu eta adostu ondoren, Glosategi Parlamentarioa (II) zerrenda berria aurkeztu dute lantaldeko ordezkariak. Aurrekoarekin alderatuta, erabilera eta bat-etortze urriagoko formak datoz hemen. 608 euskal forma berri jaso dira bigarren zerrenda honetan. Euskaltzainek aurreko zerrenda hemen tartekatzeke eskatu dute, orain arte landutakoaren ikuspegi osoagoa izateko, eta hala bidaliko zaiela agindu dute lantaldeko kideek. Ekainaren 17a arteko epea izango dute oharrak egiteko.

Lantaldeak Hiztegi Batuan eta Euskaltzaindiaren Hiztegian hiru arau moldatzeko proposamena egin dio Osoko Bilkurari:

“erregelamendu” sarrerari adiera bat gehitzea: “**erregelamendu** 1 iz. h. **araudi**; **arautegi**. 2 iz. *Zuz.* ‘erregela-multzoa biltzen duen dokumentu juridikoa’: Hipoteka Erregelamendua. Osoko bilkurak Glosategi Parlamentarioan oharra gehitzea onartu du, baina Hiztegia ez da oraindik ukituko.

Hiztegi Batuak “**instituzio** iz. h. **erakunde**” jaso du, eta lantalde honek forma onartzea proposatzen du. Onartu egin da.

“foru” sarreran, “foru-erkidego edo foru erkidego” azpisarrerako “Nafarroako Foru Erkidegoa” adibidea ezabatzeko eskatu da, izen ofiziala “Nafarroako Foru Komunitatea” baita. Onartu egin da eta ezabatu egingo da adibidean bai Hiztegi Batuan, bai Euskaltzaindiaren Hiztegian.

Glosategi Parlamentarioa (II) aurkeztu ondoren, Jose Maria Gorroño Gernika-Lumoko alkateak, aretora etorrita, euskaltzainak agurtu, Akademiaren orain arteko lana goraiatu eta aurrerantzean erakunde bien arteko lankidetzan jarduteko asmoa berretsi du. Euskaltzaindiaren izenean, Andres Urrutia euskaltzainburuak eskerrak eman eta alkateak adieraziriko helburuekin aurrera segitzeko gogoia berretsi du.

5. Esku artekoak

5.1. Goi Erdi Aroko pertsonaia-izenak (Europako mendebaldea) (Iberiar penintsulako musulmanak izan ezik). A. Urrutia euskaltzainburuak Exonomastika batzordeak araugai hori prestatu duela eta gaurko Osoko bilkuran aurkezteko arazorik dagoen galdetu du. Aurkezpena besterik ez denez gero, Osoko bilkuran aurkeztea onartu da.

Alfontso Mujika Exonomastika batzordeko idazkariak, aretora sartu, eta zerrenda azaldu du, hor bilduriko pertsonaiek testu-liburu, entziklopedia eta abarretan duten garrantzia azpimarratuz. Zerrendaren iturriak ere ekarri ditu. Gurutzadetako pertsonaia ere aipatzen dira. Entziklopedietako tradizioa kontuan hartu da. Zerrendako zenbait izeni bitxi deritzo J. Lakarra euskaltzainak, ahozko jardunerako luzeegiak, gutxi entzunak eta erabiliak direlako. P. Uribarrenek arauak ematean, azalpen xehe eta zehatzez gainera, azkenean ohar sinpletu eta laburragoak eranstea eskatu du, erabiltzaile arrunten mesedetan. Ana Toledok kontakizunetako pertsonaia ere sartu beharko lirakeela esan du, adibidez *Genobeba Bravantekoa* edo *Auñemendiko Lorea*.

Oharrak ekainaren 27rako, astelehena, bidaltzea erabaki da.

5.2. Patrick Farrell euskaltzain urgazlearen heriotzaren berri. Patrick Farrell hizkuntzalari irlandarra joan den otsailaren 23an zendu bazen ere, duela gutxi arte ez dugu izan bere heriotzaren berri. 78 urte zituen eta Euskaltzaindiak 1966ko azaroaren 25ean izendatu zuen urgazle. Dublinen (Irlandan) jaioa zen 1938an. Hizkuntzalaria zen eta abokatu izatetik erretiroa harturik zegoen.

5.3. Ahoskera batzordearen Ahoskerak axola du txostena Euskaltzaindiaren webgunean, 2016ko maiatzaren 23tik. 2015eko urriaren 23an, Euskaltzaindiaren Ahoskera batzordeak antolaturik, Ahoskera Jardunaldia egin zen Donostiako Luis Villasante Euskararen Ikergunean. Bertan Ahoskera batzordeak prestatutako txostena, "Ahoskerak axola du" deritzona, aurkeztu zen. Harrezkero, txostena biribiltzeko urratsak egin dira, eta horien ondorioa maiatzaren 23an Euskaltzaindiaren webgunean argitaratu da.

5.4. Israelgo Hebrear Hizkuntzaren Akademiaren eta Euskaltzaindiaren arteko lankidetzahitzarmena. X. Kintana idazkariak iazko azaroan, Jerusalem, Mordekhai Mixor israeldar akademikoarekin izandako elkarrizketen ondorioz, Hebrear Hizkuntzaren Akademiak (*Ha-akademia Lalaxon Ha-ivrit*) lankidetzahitzarmen bat egin du Euskaltzaindiarekin, erakunde bien arteko harremanak landu, elkarri in-

formazioa eman eta agerkariak beren artean trukatzeko helburuarekin.

Sinaturiko hitzarmenak bi akademien arteko lankidetzarako oinarriak eta tresnak ezarri nahi ditu, beren ardurapeko hizkuntzen gainean elkarrekiko azterketa eta proiektuak koordinatuki garatzeko. Besteren artean, elkarren intereseko argitalpenetan lankidetzaz bilatuko da; kongresu, jardunaldi eta mintegiak elkarrekin antolatzeko aukera ere aurreikusten du hitzarmenak. Era berean, informazioa, liburuak, argitalpenak eta gainerako material interesgarriak trukatzeko dituzte elkarren artean.

5.5. Nafarroan ETBren emisioa eteteko Espainiak emandako agindua berrikus dezan eskatu dio Euskaltzaindiak Espainiako Gobernuko presidenteari. Nafarroan Euskal Telebistaren emisioa eteteko Industria Ministerioak emandako agindua "bertan behera uzteko" eskatu dio Euskaltzaindiak Mariano Rajoy Espainiako jarduneko Gobernuko presidenteari. A. Urrutia euskaltzainburuak sinatzen duen gutunak dioenez, "agindu horrek, hala nahi duten nafarrei galarazten die telebista Foru Komunitateko berezko bi hizkuntza ofizialetako batean hartzeko eskubidea". Euskal Autonomia Erkidegoko eta Nafarroako lehendakariari ere gutun bana bidali die, honakoa eskatuz: "Zuen esku dagoen guztia egin dezazuen Euskal Telebistaren emisioak lehenbailehen berreskura daitezen Nafarroan".

5.6. Euskaltzaindiaren hurrengo bilkurak. Hurrengo bilkurak gogora ekarri dira.

- **Jose Antonio Loidi Bizkarrondo euskaltzain urgazlearen jaiotzaren mendeurrena.** Ekainaren 17an Jose Antonio Loidi Bizkarrondo euskaltzain urgazlearen mendeurrenean Jardunaldia egingo da Irunen, Kultur Etxean, 19:00etatik aurrera. A. Toledo Literatura Ikerketa batzordeko buruak egitaraua banatu eta azaldu du.
- **Euskaltzaindiaren Ipar Euskal Herriko Batzar Nagusia.** Urtero egin ohienez, ekainaren 22an, asteazkena, arratsaldeko 16:30ean, Euskaltzaindiaren Ipar Euskal Herriko Batzar Nagusia egingen da Baionan, ordezkaritzan.

Ekaineko Osoko bilkura. Ekainaren 24an, ostiralean, goizeko 09:30ean Osoko bilkura egingo da Baionan, Herriko Etxean.

6.- Azken ordukoak.

Ez da izan.

Eta beste aztergairik ez dela, 13:40 direnean Osoko bilkura bukatutzat eman da.

Andres Urrutia Badiola,
Euskaltzainburua

Xabier Kintana Urtiaga,
Idazkaria